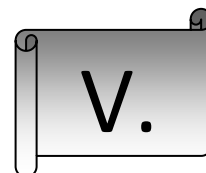

Toulky přepyšskou minulostí

Jak to bylo U Křížku

Abych neuváděl čtenáře (zejména ty mladé) v omyl, musím hned v úvodu napsat, že to U Křížku vůbec nebylo. Podívejme se ale na historii pomníčku, který potkáváme cestou do Koziny nebo do firmy VOSPOL, i na další souvislosti, očima jednoho z minulých kronikářů obce pana Josefa Chudého. Možná tím spíše, že se ho tragédie, kterou pomníček připomíná, osobně dotýkala. Autentická svědectví si vypůjčím z Kroniky obce Přepychy.

U Křížku

Josef Chudý byl od roku 1919 v zastupitelstvu obce, pokladníkem obce a od roku 1933 kronikářem. V době protektorátu bylo nařízeno, aby kronikáři obcí sepsali do kronik své životopisy. Německá důslednost nám proto zachovala jeho přesnou citaci: „*Narodil jsem se v Přepysích 28. 1. 1882. Dle kroniky byl náš rod už v 17. století v Přepysích. Záznamy jsou už v r. 1615, kdy náš předek Jan Chudý hospodařil v č. 21. (Dnes je pod tímto čp. veden Dům seniorů – vlastník Společnost dcer křesťanské lásky sv. Vincenta de Paul – pozn. V. Z.). V r. 1624 koupil Matěj Chudý usedlost č. 2 (Dnes vlastník Ing. Hana Marková, roz. Hofmanová - pozn. V.Z.). Zastával funkci zádušníka. Náš rod hospodařil v čp. 2 do r. 1836, kdy pradědek Josef Chudý zemřel, zanechav 12 sirotek, z nichž můj děd František byl nejmladším. Usedlost se prodala, děti rozprchly se do světa. Můj děd vyučiv se bednářem, nějaký čas pracoval ve světě, potom se přizemnil do chalupy č. 124, (dnes Josef a Věra Chudých- pozn. V.Z.) kde provozoval bednaření a zemědělství.*

Dům čp. 124 se vzpomínanou stodolou

Vzdělání mám 4. třídní školu v Přepysích a zimní hospodářskou školu v Opočně. V r. 1903 byl jsem odveden a sloužil jsem 3 roky u hudby 18. pluku v Olomouci v hodnosti svobodníka. Do r. 1914 pracoval jsem v hospodářství svého otce Václava. Potom jsem nastoupil do světové války, kterou jsem celou prodělal v uniformě pěšáka, v r. 1914 na Rusku a 1917 u vojenské pekárny v Itálii. Po válce v r. 1919 oženiv se, převzal jsem hospodářství od svého otce. S manželkou Marií měl jsem dvou dětí, Václava a Helenku. Helenka zemřela v r. 1923, zánětem mozgových blan. V r. 1924 zemřela žena Marie na tuberkulózu. V r. 1926 oženil jsem se po druhé. S manželkou Miladou jsme bezdětní. V roce 1940 zabil mi kuň 20-ti letého syna Václava, čímž náš rod končí svoji existenci. Neštěstí je, zemřou-li rodiče dětem a horší je, zemřou-li děti rodičům.“

Ještě dříve, než zmíním podrobnosti rodinné tragédie, chtěl bych pozoruhodnou osobu Josefa Chudého přiblížit jeho vlastními slovy z kroniky, kde zaznamenává tmavou stránku naší historie, období německé okupace naší vlasti: „*O politice nedalo se vůbec psát. Jelikož pravda se nesměla. To znamenalo persekuci, nebo smrt. Rozhodl jsem se, že nebudu vůbec psát, až po válce kroniku doplním nejdůležitějšími událostmi. Jelikož i nám kronikářům vydány byly předpisy, jak máme kroniky psát a když jsem potom zvěděl a pozoroval, jak Němci komolili naše dějiny. Praha byla prý*

vždy německým městem a my Češi jsme prý vždy patřili do prostoru německé říše. Rozhodl jsem se, že tuto naši Krásnou Kroniku nepravdou nepošpiním v pevné naději, že přijde doba, kdy pravda zvítězí a že tuto knihu uschovám na věčnou paměť, budoucím občanům přepýšským.“

Vraťme se nyní o více jak sedmdesát let zpět. Již druhý den po vstupu německých vojsk do okleštěné Československé republiky 15. března 1939 vstoupilo v platnost nařízení o povinné jízdě vpravo. Ze dne na den skončil systém jízdy v levém jízdním pruhu, akceptovaný dle dosud platného britského systému. Zvyknout si na tuto změnu nebylo asi jednoduché. Navíc v podmínkách nesrovnatelného provozu s tím dnešním. Zvyk byl skutečně železnou košilí.

Dne 9. června 1940 jel od své chalupy č. 124 mladý, dvacetiletý, nadaný Václav, syn Josefa Chudého, s mladým odpočatým koněm skrz Přepychy. Na voze s ním seděl čeledín K. Talavašek. Pravděpodobně, jak naznačuje v kronice jeho otec, jel po levé straně silnice. „ *U kostela u ohybu silnice vyrazilo znenadání auto pana Vančury z Opočna. Řidič zatroubil, kůň se lek, hodil nohu za voje. Nějakým způsobem potrhala se oprat. Syn pravděpodobně chtěl chytnout koně u huby, seskočil z vozu, při činu byl zasáhnut podkovou nad spánek a proražena mu byla lebka. Čtvrtý den v nemocnici zemřel.*

Ohyb silnice u kostela

Na památku syna Václava nechal Josef Chudý v roce 1941 postavit nad svou usedlostí, v romantickém místě, které měl syn rád, pomníček, kde říkáme **U Křížku**.

**Na památku tragické smrti svého syna
VÁCLAVA postavil JOSEF CHUDÝ
rolník č. 124 se svou manželkou MILADOU.
L. P. 1941**

Tragická událost rodinu a Josefa Chudého zvláště hluboce poznamenala. S velikou otevřeností o tom v Kronice píše: „*Jelikož už dříve byl jsem nemocen ledvinovou chorobou, přidružil se ještě zápal plic a těžké zhroucení nervů. Před pohřbem mě p. primář Opočenské nemocnice p. Dr. Rychetník autem odvezl do nemocnice, kde jak sám se vyjádřil, tak mne od smrti zachránil. Prosím tedy za prominutí, že Kronika nebude psána, tak jak sám bych chtěl, aby byla psána. Přesná data budou chybět, jelikož od té doby ke všemu byl jsem apatický a v r. 1942 jsem strávil 8 měsíců v Královéhradecké nemocnici.*“

O dalších osudových souvislostech v chalupě č. 124 mi vypráví náš dnešní spoluobčan Josef Chudý: „*Po ztrátě milovaných dětí zůstali Josef Chudý s manželkou Miladou sami a neměli přímého pokračovatele. Měli tu dlouholeté kořeny, bylo tu krásné místo, blízko les, pole měli přímo u chalupy. Matka Josefa byla sestrou mého dědy a já byl mladý perspektivní nejbližší příbuzný. Proto mně celou*

nemovitost odkázali. Já jsem se narodil v roce 1932 v Hodčíně a v šestnácti letech, v roce 1948 jsem přišel do Přepych a od té doby jsem žil trvale u strýce Josefa. Byl to chytrý člověk, i o smrti svého syna Václava píše velmi citlivě a osobně, byl to i vlastenec – Čech jak má být. Život neměl lehký – na Velikonoce v roce 1951 mu umřela i druhá manželka. Dokladem pracovitosti těchto lidí je třeba naše stodola. O svatém Josefu si čtyři chlapi, strýc Josef, můj dědeček, otec a jeho bratr František řekli, že by mohli postavit stodolu. A stodola do žní stála. Kámen lámali ze základů pod budoucí stodolou a lepili to na hlinu. Já to počítal a spotřebovalo se na to téměř 300 metrů kamene. Všichni jsou tady pohřbeni na starém hřbitově proti vchodu do kostela. Strýc Josef zemřel v roce 1966.“

Za jediným křížkem, kolem kterého již někdy procházíme bez povšimnutí se často skrývá mnoho hluboce lidských osudů. Až půjdete horní cestou kolem Křížku do romantických míst Koziny a Dřížeňského údolí, možná vám některé z nich tato toulka přepychskou minulostí připomene.

Vladimír Zdeněk st.